

Relationship between Humor and Social Support with Sex Satisfaction in Elderly Married Women

*Khodabakhshi-Koolae A¹, MirAfzal NS²

1- Assistant Professor of Counseling, Psychology and Education Department, Faculty of Humanities, Khatam University, Tehran, Iran. (**Correspondence Author**)

E-mail: a.khodabakhshid@khatam.ac.ir

2- MSc of Counseling and Guidance, Department of Counseling and Guidance, Central Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Abstract

Introduction: The aim of this research was investigate of relationship between Humor and Social Support with Sex Satisfaction in old aged Married women 60-70 years in Tehran.

Method: Research method was descriptive. The statistical Population contains all old aged women 60-70 years present in Municipality Cultural House of District three of Tehran city by 2016. For implemented the research 200 women selected as sample by Voluntary available sampling method: The data collected by Hudson's Sex Satisfaction Questionnaire, The Social Support Appraisal Scale, and Humor Style Questionnaire. At last, collected data analyzed by Pearson Correlation Coefficient, Multivariate Regression by SPSS version 21.

Results: The findings revealed that there were positive and significant relationship between Self Worthwhile Style and Seeking linkage Style with Sex Satisfaction (0/0001). However, there were negative and significant relationship between Aggressive Style and self-Inferiority Style with Sex Satisfaction ($p < 0/001$). In addition, there are positive and significant relationship between Family Support, Friend Support, Other Person Support, and total score of Social Support with Sex Satisfaction ($p < 0/001$).

Conclusion: According to findings could be concluding that Humor styles and Social Support have play important role in Sex Satisfaction. It is suggested to mental health clinicians that awareness of the roles of these psychological elements to counseling with older people.

Key words: Sex Satisfaction, Humor, Social Support, old aged.

Received: 14/06/2017

Accepted: 10/09/2017

Access this article online

Website:
www.joge.ir

DOI:
[10.29252/joge.2.1.1](https://doi.org/10.29252/joge.2.1.1)

بررسی ارتباط بین سبک های شوخ طبعی و حمایت اجتماعی با رضایت جنسی در زنان سالمند متأهل

CrossMark

click for updates

<https://crossmark.crossref.org/display/10.29252/joge.2.1.1>

*آناهیتا خدابخش کولایی^۱، نوشین سادات میرافضل^۲

۱- استادیار، گروه روانشناسی و علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه خاتم، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
پست الکترونیکی: a.khodabakhshid@khatam.ac.ir

۲- کارشناس ارشد مشاوره و راهنمایی، گروه تخصصی مشاوره، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات مرکزی، تهران، ایران.

نشریه سالمندشناسی دوره ۲ شماره ۱ تابستان ۱۳۹۶، ۱-۱۰

چکیده

مقدمه: دوران سالمندی یکی از مهمترین تغییرات و تحولات رشدی در زندگی فرد به شمار می رود. با وجود اطلاعات اندکی که در زمینه رضایت جنسی و اثر سایر مؤلفه های روان شناختی بر این مقوله دارد، بنابراین هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی ارتباط بین سبکهای شوخ طبعی و حمایت اجتماعی با رضایت جنسی در زنان سالمند می باشد.

روش: این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل، کلیه زنان سالمند ۶۰ تا ۷۰ ساله ای است که در مراکز جهان دیدگان وابسته به شهرداری منطقه سه شهر تهران در سال ۱۳۹۵ ثبت نام کرده بودند که از این میان تعداد ۲۰۰ نفر به روش نمونه گیری تصادفی ساده، انتخاب شدند. داده های پژوهش از طریق پرسشنامه رضایت جنسی هادسون، مقیاس ارزیابی حمایت اجتماعی و پرسشنامه سبک های شوخ طبعی جمع آوری شدند. سپس با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره و نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها: نتایج نشان داد که، بین سبک های شوخی طبعی خود ارزنده و پیوند جویانه با رضایت جنسی رابطه مثبت و معنادار به دست آمد ($p < 0/001$). اما بین سبک های شوخ طبعی پرخاشگرانه و خود تحقیرگر با رضایت جنسی رابطه منفی و معناداری مشاهده شد ($p < 0/001$). همچنین بین حمایت خانواده، حمایت دوستان، حمایت سایر افراد و نمره کل حمایت اجتماعی با رضایت جنسی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0/001$).

نتیجه گیری: نتایج پژوهش نشان داد که، سبکهای شوخ طبعی و حمایت اجتماعی در رضایت جنسی زنان سالمند نقش دارد. از این رو، متخصصان بهداشت روانی سالمندی با آگاهی از رابطه سبکهای شوخ طبعی با مؤلفه های رضایت جنسی و حمایت اجتماعی می توانند به بهبود کیفیت ارتباطی و زندگی زناشویی زنان سالمند با همسران آنها، کمک کنند.

کلید واژه ها: رضایت جنسی، شوخ طبعی، حمایت اجتماعی، سالمند.

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۶/۱۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۳/۲۴

Access this article online

Website:

www.joge.ir

DOI:

[10.29252/joge.2.1.1](https://doi.org/10.29252/joge.2.1.1)

مقدمه

اگر چه، پژوهشگران در سال های اخیر به مسائل گوناگون زوج های سالمند توجه نشان داده اند، اما آنچه مورد غفلت واقع شده است، رضایت و عملکرد جنسی (Sex satisfaction and function) این زوجین می باشد (۱). زیرا تصور رایج از دوره سالمندی، تخریب تدریجی بدن، نازیبایی، عدم جذابیت جنسی و کاهش میل شدید جنسی در زنان و مردان سالمند است (۲). در پژوهش های پیمایشی انجام شده، نگرش افراد جوان و میانسال نسبت به رابطه جنسی در دوره سالمندی که صورت گرفته است نشان می دهد که، آنها این رابطه را طنزآمیز و دست مایه شوخی قرار دادند (۳). در طی پژوهش گسترده ای که سال ۲۰۰۸ در شهرهای متفاوت کشور برزیل انجام شد، نتایج نشان داد که ۷۸ درصد از مردان بالای ۶۵ سال گزارش دادند که رابطه جنسی متداول خود را دارند و یک چهارم از آنها اذعان داشتند که هفته ای یک بار رابطه جنسی را دارند، در حالی که، ۲۴ درصد از زنان بالای ۶۵ سال پاسخ دادند که هنوز هم رابطه جنسی دارند (۲).

در همین رابطه یائسگی یکی از مواردی است که وقوع آن در زنان میانسال و سالمند می تواند تغییرات زیادی را در میل جنسی آنها به همراه داشته باشد. یائسگی که در گذشته نه چندان دور به عنوان رخداد صرفاً فیزیولوژیک در زندگی زنان شناخته شده بود، اما امروزه، یکی از بحرانی ترین دوران زندگی برخی از آنان محسوب می شود. به نظر می رسد آنچه در این راستا کمتر مورد توجه قرار داشته است، مشکلات جنسی ناشی از این دوران است (۴). در حالی که، پژوهشگران بر اهمیت روابط جنسی و وجود فعالیت جنسی در زنان سالمند تاکید کرده اند (۵).

رضایت جنسی احساس خوشایند فرد از نوع رابطه جنسی و توانایی وی در ایجاد لذت دو طرفه است. رضایت جنسی شامل احساس در مورد بدن خود، علاقه به فعالیت های جنسی، نیاز به ارتباط با شریک جنسی و توانایی دستیابی به رضایت از فعالیت جنسی است (۶). پژوهشگران همواره تاکید کرده اند که، رابطه جنسی یکی از مهمترین جنبه های روابط زناشویی می باشد (۷،۱).

از طرفی، از دیگر مؤلفه های روان شناختی که در روابط طولانی مدت زوج ها، به میزان رضایت جنسی به آنها کمک می کند، شوخ طبعی است. شوخ طبعی (Humor) یکی از متغیرهایی است که، از گذشته تا به امروز در زندگی و روابط اجتماعی افراد نقش موثری داشته است (۸). شوخ طبعی، نقش کلیدی را در رابطه زوجی ایفا می کند. شوخ طبعی از عوامل مهم جذابیت های فردی در رابطه بین زوج هاست و تمایل به داشتن روابط عاشقانه و دلخواه

را در زوج ها بیشتر می کند. به ویژه، در روابط طولانی مدت زوجی در زوج های سالمند، حس شوخ طبعی لازمه روابط عاشقانه است، زیرا به لذت بردن از زندگی، احساسات عاشقانه و سازگاری در روابط جنسی آنها کمک می کند (۹).

شوخ طبعی می تواند ابزاری برای برقراری ارتباط با دیگران باشد و احساسات عمیق، باورها و تمایلات افراد را نمایان کند. نقش شوخ طبعی در مقابله با استرس های روزمره، خلق روابط اجتماعی مناسب، آسان ساختن حل مشکلات زندگی و همچنین مدیریت هیجان و انگیزه حایز اهمیت است (۱۰،۱۱). به این گونه می توان استنباط کرد که، شوخ طبعی در بستر روابط زناشویی می تواند نقشی تعیین کننده داشته باشد و با رضایت زناشویی رابطه دارد (۱۲).

سبک های شوخ طبعی نخستین بار توسط Martin و همکاران (۲۰۰۳) معرفی شدند. آنها تاکید کردند که دو محور اصلی شوخی وجود دارد، مثلاً خود دیگران، مثبت-منفی در نتیجه این دو محور، چهار سبک شوخ طبعی قابل شناسایی است. این چهار سبک شامل؛ پیوندجویانه (affiliative)، خودارزنده (self-enhancing)، خود تخریبگر یا خود تحقیرگر (self-defeating) و پرخاشگرانه (Aggressive)، می باشند (۱۳-۱۴).

افرادی که سبک پیوندجویانه دارند، خیلی لطیفه و جوک تعریف می کنند و برای برقراری ارتباط و تعامل اجتماعی مثبت با دیگران قصه ها و داستان های خنده دار تعریف می کنند. این سبک از شوخ طبعی بیشترین سطح صمیمیت را در رابطه فرد با دیگران ایجاد می کند (۱۵-۱۷). در مقابل، افرادی که از سبک های شوخ طبعی خودارزنده استفاده می کنند، از شوخ طبعی بیشتر برای سازگاری با دیگران استفاده می کنند و در مقایسه با سبک شوخ طبعی پیوندجویانه، این سبک بیشتر خودمدار است تا دیگر مدار. هر چند که، سبک شوخ طبعی پرخاشگرانه، بسیار آزارگرانه و زشت است و باعث دوری جویی از دیگران می شود و افرادی هم که بیشتر از سبک شوخ طبعی خودتخریب گر استفاده می کنند، می کوشند تا از انزوای درونی خود خارج شوند و دیگران ارتباط داشته باشند (۱۸).

پژوهش ها آشکار ساخته اند که، سبک های شوخ طبعی پیوند جویانه و خودارزنده به روابط عاطفی و رضایت زوج ها می انجامد، در حالی که، سبک های شوخ طبعی خود تحقیرگر و پرخاشگرانه از پیش بینی کنندگان نارضایتی و در نهایت طلاق زوج ها هستند (۱۲).

یکی از متغیرهایی که در بستر اجتماعی هموار مطرح بوده است، حمایت اجتماعی (Social Support) می باشد. پژوهشها

از: زنان سالمند ۶۰ سال به بالا، زنان متأهل، عدم داشتن مشکلات شناختی و فیزیکی حاد و حداقل سواد خواندن و نوشتن (سیکل). معیارهای خروج از مطالعه شامل: زنان سالمند مطلقه یا بیوه، افرادی که تمایل به شرکت در پژوهش را نداشتند. در طی انجام پژوهش، به شرکت کننده ها تاکید شده داده ها به صورت گروهی و محرمانه تحلیل خواهند شد. همین طور به سئوالات هر یک از شرکت کننده ها در هنگام پاسخگویی به پرسش نامه ها تا جایی که سوگیری به وجود نیارد، پاسخ داده شد. همچنین، به آنها تاکید شد که، هر فردی که علاقه مند است می تواند از نتایج پژوهش آگاه شود.

جهت اندازه گیری رضایت جنسی از پرسشنامه رضایت جنسی هادسون (Sex Satisfaction Scale Hudson): در سال ۱۹۸۱ توسط هادسون - هریسون و کروسکاپ برای ارزیابی سطوح رضایت زوجین ساخته شد. این مقیاس دارای ۲۵ سوال می باشد و جزء پرسشنامه های خودگزارش دهی محسوب می شود پاسخ آزمودنی به هر ماده آزمون در سطح یک مقیاس ۷ درجه ای بین ۰ (هرگز) تا ۶ (همیشه) مشخص می شود. اما این شیوه نمره گذاری در مورد سوالات شماره ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۸، ۲۰، ۲۴ و ۲۵ معکوس می باشد. برای بدست آوردن امتیاز کلی پرسشنامه مجموع امتیازات تک تک سوالات را با هم محاسبه نمایند. این امتیاز دامنه ای از ۰ تا ۱۵۰ خواهد داشت. ثبات درونی این مقیاس توسط طراحان محاسبه و آلفای کرونباخ آن ۰/۹۱ بدست آمد. اعتبار مقیاس نیز با روش باز آزمایی با فاصله یک هفته محاسبه گردید که برابر ۰/۹۳ شد. روایی مقیاس از طریق روایی تفکیکی محاسبه گردید که نتایج نشان داد مقیاس توانایی تشخیص زوجین دارا و فاقد مشکلات جنسی را دارد. در ایران اعتبار این آزمون از طریق دو نیمه کردن آزمون ۰/۸۸ گزارش شده است (۲۳). در پژوهش حاضر، اعتبار آزمون با روش دو نیمه کردن آزمون ۰/۸۷ به دست آمد.

مقیاس ارزیابی حمایت اجتماعی (SS-A): مقیاس ارزیابی حمایت اجتماعی (The Social Support Appraisal Scale) SS-A توسط واکس، فیلیپس، هالی، تامسون، ویلیامز و استوارت در سال ۱۹۸۶ تهیه شده است. پرسشنامه حمایت اجتماعی فیلیپس (SS-A) دارای ۲۳ سوال است. این پرسشنامه سه حیطه حمایت اجتماعی را می سنجد: خانواده، دوستان و سایرین. این مقیاس ۲۳ سؤال دارد که بر خورداری افراد از محبت و توجه اعضای خانواده، دوستان و سایر افراد را مورد سنجش قرار می دهد. خرده مقیاس خانواده ۸ سؤال (۲، ۴، ۷، ۹، ۱۱، ۱۳، ۱۸، ۲۲) خرده مقیاس دوستان ۷ سؤال (۱، ۶، ۱۰، ۱۵، ۱۶، ۱۹، ۲۳) دارد و بقیه سئوالات هم مربوط به حمایت سایر افراد است. برای سیستم نمره گذاری سئوالات از

نشان می دهند که حمایت های اجتماعی همواره نقش تعدیل کننده ای بر روی فشارهای ناشی از استرس های روانی دارند. چرا که حمایت اجتماعی اثرات رویدادهای استرس زا را تعدیل کرده و به کسب عواطف مثبت در افراد منجر می گردد و هر چه میزان حمایت اجتماعی افزایش یابد، سطح سلامتی نیز افزایش پیدا می کند و بالعکس (۱۹، ۲۰). همچنین، حمایت اجتماعی می تواند در روابط زناشویی بر رضایت از رابطه زناشویی تاثیر داشته باشد (۲۱).

همانطور که بیان شد، علی رغم اینکه پژوهش های پیشین نقش شوخ طبعی و حمایت اجتماعی را در رضایت زناشویی مورد بررسی قرار داده اند، اما مرور پژوهش ها شواهدی بر این مدعا است که نقش این متغیرها همزمان با رضایت جنسی در زنان سالمند متأهل مورد بررسی قرار نگرفته است. لذا با توجه به اینکه نارضایتی از رابطه جنسی می تواند به مشکلات عمیق در روابط زوجین و ایجاد تنفر از همسر، دلخوری، حسادت، رقابت، حس انتقام گیری، احساس تحقیر، احساس عدم اعتماد به نفس و نظایر آنها منجر شود. این مسائل توسط تنش ها و اختلافات، تقویت شده و به تدریج شکاف بین همسران عمیق تر می شود (۲۲). از طرفی، رضایت جنسی که نقشی تعیین کننده ای در کیفیت روابط زناشویی زوج ها دارد، در زنان سالمند مغفول مانده است. از این رو، پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این پرسش است که، آیا بین شوخ طبعی و حمایت اجتماعی با رضایت جنسی در زنان سالمند رابطه وجود دارد؟

روش مطالعه

روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی و با توجه به هدف، کاربردی می باشد. جامعه آماری، پژوهش حاضر شامل کلیه زنان سالمند متأهل ۶۰ تا ۷۰ ساله ثبت نام کرده در مراکز جهان دیدگان شهرداری منطقه سه تهران در سال ۱۳۹۵ بودند. حجم جامعه پس از استعلام از اداره سراهای فرهنگی و مراکز جهان دیدگان شهرداری منطقه سه تهران، ۴۲۰ نفر زن سالمند بود. حجم نمونه با توجه به حجم جامعه و بر اساس جدول مورگان ۲۰۰ نفر برآورد شده است که با روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. به این صورت که با حضور در مراکز جهان دیدگان شهرداری منطقه سه تهران، فهرست زنانی که در این مراکز ثبت نام کرده بودند در اختیار پژوهشگر قرار گرفت. این زنان جهت شرکت در کلاس ها و برنامه های فرهنگی - ورزشی به این مراکز، مراجعه کرده بودند که ۲۱۰ پرسشنامه در اختیار آنها قرار گرفت و پس از بررسی پرسشنامه ها، ۱۰ پرسشنامه که مخدوش و ناقص بودند، کنار گذاشته شدند و در نهایت ۲۰۰ پرسشنامه به دست آمد. ملاکهای ورود به پژوهش عبارت بودند

آن با اجرای همزمان پرسشنامه های موجود در زمینه شوخ طبعی نیز مورد بررسی قرار گرفته و مناسب گزارش شده است (۱۴). این پرسش نامه توسط علی نیا و همکاران (۱۳۸۷) از زبان انگلیسی به فارسی ترجمه کردند و پایایی و اعتبار آن را در یک نمونه ۲۳۰ نفری مورد مطالعه قرار دادند. بر اساس نتایج این مطالعه، اعتبار بازآزمایی پس از سه هفته برای سبک های پیوند جویانه، خود ارزنده سازانه، پرخاشگرانه و خود تحقیرگرانه به ترتیب برابر ۰/۷۴، ۰/۷۵، ۰/۵۸ و ۰/۶۵ و آلفای کرونباخ نیز به ترتیب برابر با ۰/۷۸، ۰/۷۷، ۰/۵۴ و ۰/۶۸ به دست آمد (۲۶).

در نهایت داده ها از طریق آزمون همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه با نرم افزار آماری کامپیوتری SPSS نسخه ۲۱ تحلیل شدند.

یافته ها

میانگین سنی زنان سالمند ۶۴/۳۵ با انحراف معیار ۴/۳ به دست آمد و بیشترین سطح تحصیلات مربوط به سیکل با ۴۰/۳ درصد بود. یافته های توصیفی نشان داد میانگین رضایت جنسی برابر با ۹۸/۳۴؛ سبک خودارزنده سازانه برابر با ۲۹/۹۷؛ سبک پیوندجویانه برابر با ۲۶/۷۵؛ سبک پرخاشگرانه برابر با ۳۳/۵۸؛ سبک خودتحقیرگرانه برابر با ۲۹/۵۷؛ حمایت خانواده برابر با ۴/۲۳؛ حمایت دوستان برابر با ۳/۶۳؛ حمایت سایر افراد برابر با ۴/۲۷ و نمره کل حمایت اجتماعی برابر با ۱۲/۱۳ می باشد.

کد صفر و یک استفاده خواهیم کرد. به این ترتیب که در ۵ سؤال (۳،۱۰،۱۳،۲۱،۲۲) به جواب بلی نمره صفر و به جواب خیر نمره یک داده می شود. در بقیه سؤالات به جواب بلی نمره یک و جواب خیر نمره صفر تعلق می گیرد. و بدین ترتیب حداقل نمره یک فرد صفر و حداکثر نمره ای که یک فرد می تواند از این مقیاس دریافت کند ۲۳ خواهد بود. این آزمون را ابراهیمی قوام به فارسی ترجمه کرده و با نمره گذاری ۰ و ۱ روی ۱۰۰ دانشجو و ۲۰۰ دانش آموز ایرانی اجرا کرده است. او آلفای کرونباخ این مقیاس را در دانشجویان ۰/۹۰ و در نمونه دانش آموزی ۰/۷۰ و در آزمون مجدد در دانش آموزان پس از شش هفته ۰/۸۱ گزارش شده است (۲۵). در این پژوهش ضریب پایایی این مقیاس از طریق روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد. پرسشنامه سبک های شوخ طبعی، این پرسشنامه شامل ۳۲ آیتم است و بر اساس مقیاس لیکرت هفت درجه ای از کاملاً مخالفم= ۱ تا کاملاً موافقم= ۷ نمره گذاری می شود و چهار سبک شوخ طبعی (برای هر سبک هشت سؤال) شامل شوخ طبعی های خودارزنده سازانه، پیوندجویانه، پرخاشگرانه و خودتحقیرگرانه را مورد سنجش قرار می دهد. نمره بالا در هر زیرمقیاس نشاندهنده شوخ طبعی بیشتر در آن سبک است. سازندگان آزمون پایایی چهار زیرمقیاس را با یک نمونه ۱۱۹۵ نفری محاسبه و ثبات درونی قابل اعتمادی برای هر چهار سبک گزارش کردند، به طوری که برای شوخ طبعی های پیوند جویانه، خود ارزنده سازانه، پرخاشگرانه و خود تحقیرگرانه به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۸۱، ۰/۷۷ و ۰/۸۰ به دست آمد. اعتبار بازآزمایی این مقیاس با بررسی ۱۷۹ دانشجو بین ۰/۸۰ - ۰/۸۵ تعیین شد. روایی

جدول ۱: محاسبه میزان رابطه بین ابعاد شوخ طبعی و حمایت اجتماعی با رضایت جنسی

سطح معناداری	ضریب همبستگی	متغیر ملاک	متغیر پیش بین	
۰/۰۰۱	۰/۲۸۶	رضایت جنسی	سبک خودارزنده سازانه	سبک های شوخ طبعی
۰/۰۰۱	۰/۴۵۰		سبک پیوندجویانه	
۰/۰۰۱	-۰/۲۷۳		سبک پرخاشگرانه	
۰/۰۲۱	-۰/۱۶۳		سبک خودتحقیرگرانه	
۰/۰۰۱	۰/۴۵۴	رضایت جنسی	نمره کل	حمایت اجتماعی
۰/۰۰۱	۰/۳۳۰		حمایت خانواده	
۰/۰۰۳	۰/۲۰۷		حمایت دوستان	
۰/۰۰۱	۰/۲۶۹		حمایت سایر افراد	

بین سبک پرخاشگرانه و خودتحقیرگرانه با رضایت جنسی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. همین طور نتایج نشان می دهد که رابطه بین حمایت خانواده با رضایت جنسی ($p < 0/001$)، حمایت دوستان با رضایت جنسی ($p < 0/01$)، حمایت سایر افراد با رضایت جنسی ($p < 0/001$) و نمره کل حمایت اجتماعی با رضایت جنسی ($p < 0/001$) معنادار می باشد؛ بدین معنی که بین حمایت اجتماعی

همانگونه که در (جدول ۱) مشاهده می شود، رابطه بین سبک خودارزنده سازانه با رضایت جنسی ($p < 0/001$)، سبک پیوندجویانه با رضایت جنسی ($p < 0/001$)، سبک پرخاشگرانه با رضایت جنسی ($p < 0/001$) و سبک خود تحقیرگرانه با رضایت جنسی ($p < 0/05$) معنادار می باشد. بدین معنی که بین سبک خودارزنده سازانه و پیوندجویانه با رضایت جنسی رابطه مثبت و معنادار و

در (جدول ۲)، نتایج تجزیه و تحلیل واریانس داده ها پژوهش نشان داده شده است.

و مولفه های آن با رضایت جنسی رابطه معناداری وجود دارد. بدین معنی که بین حمایت اجتماعی و مولفه های آن با رضایت جنسی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

جدول ۲: نتایج تجزیه و تحلیل واریانس داده های پژوهش

مدل	SS	DF	MS	F	P
رگرسیون	۱۳۳۰۴/۰۹	۴	۳۳۲۶/۰۲	۳۲/۰۷	۰/۰۰۱
باقیمانده	۲۰۲۲۲/۷۸	۱۹۵	۱۰۳/۷۰		
کل	۳۳۵۲۶/۸۸	۱۹۹			

در (جدول ۳)، نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چند متغیری به روش گام به گام برای پیش بینی رضایت جنسی از طریق سبکهای شوخ طبعی و حمایت اجتماعی ارایه شده است.

جدول ۳: نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری به روش گام به گام برای پیش بینی رضایت جنسی از طریق سبک های شوخ طبعی و حمایت اجتماعی

مدل	متغیرهای پیش بین	R	R ²	ضرایب غیر استاندارد			T
				B	SE	Beta	
۱	Constant	-	-	۷۶/۵۹	۴/۴۶	-	۱۷/۱۶
۲	حمایت اجتماعی	۰/۴۵۴	۰/۲۰۶	۱/۲۴	۰/۱۹۴	۰/۳۶۵	۶/۴۲
۳	سبک پیوندجویانه	۰/۵۸۸	۰/۳۴۶	۰/۴۰۰	۰/۱۱۱	۰/۲۵۲	۳/۵۹
۴	سبک پرخاشگرانه	۰/۶۱۵	۰/۳۷۸	-۰/۳۵۲	۰/۰۸۸	-۰/۲۴۸	-۳/۹۸
	سبک خودارزنده ساز	۰/۶۳۰	۰/۳۹۷	۰/۲۶۳	۰/۱۰۷	۰/۱۷۵	۲/۴۴

باشد (۹-۱۱).

در همین راستا، Zeigler-Hill & Besser (۲۰۱۳) در پژوهشی نشان دادند زوج هایی که از سبک های شوخ طبعی خودارزنده و پیوندجویانه استفاده می کنند، رضایت از زندگی بالاتری در مقایسه با زوج هایی که از سبک های شوخ طبعی خودتخریبگر و پرخاشگرانه استفاده می کنند، برخوردارند (۱۱).

همچنین، شوخ طبعی در روابط عاشقانه زوج ها نقش بسیار مهمی دارد، به طوری که چنان چه شوخ طبعی منفی و حالتی چون تحقیر، تمسخر و سرزنش را به خود بگیرد، باعث فاصله زوج ها از یکدیگر می شود (۲۷). به طور کلی، زوج هایی که ارتباط مثبت و موثرتری دارند، می توانند مشکلات و مسائل زندگی خانوادگی خود را بهتر حل کنند و در نهایت روابط جنسی راضی کننده تری داشته باشند (۱۰).

همچنین، افرادی که سبک شوخ طبعی پیوندجویانه استفاده می کنند، گرایش بیشتری به تعریف کردن لطفه های خنده دار دارند. آنها سعی می کنند که با بذله گویی، دیگران را سرگرم کرده و به سمت خود جذب کنند و از این طریق، با کاهش تنش های بین فردی، رابطه و تعامل خود را با دیگران تداوم بخشند. همین طور افرادی که، از سبک شوخ طبعی خودارزنده استفاده می کنند، نگاه ویژه ای به زندگی دارند، ناهمخوانی های زندگی برای آنها جالب و سرگرم کننده است و در مواجهه با مشکلات و ناملایمت های زندگی

نتایج جدول ۲ نشان می دهد که مقدار F مشاهده شده در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است ($F=۳۲/۰۷$) که این امر بیانگر معنی دار بودن رگرسیون میباشد. نتایج جدول ۳، نشان می دهد که $۳۹/۷/۴$ درصد از واریانس رضایت جنسی را متغیرهای حمایت اجتماعی، سبک پیوندجویانه، سبک پرخاشگرانه و سبک خودارزنده ساز با هم به طور مشترک تبیین می کنند ($R^2=۰/۳۹۷$). همچنین ضرایب β نشان از آن دارد که به ترتیب حمایت اجتماعی ($\beta=۰/۳۶۵$)، سبک پرخاشگرانه ($\beta=-۰/۲۴۸$)، سبک پیوندجویانه ($\beta=-۰/۲۴۸$) و سبک خودارزنده ساز ($\beta=۰/۱۷۵$) بیشترین قابلیت پیش بینی رضایت جنسی را دارند.

بحث

نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که، بین سبک های شوخ طبعی خودارزنده و پیوندجویانه با رضایت جنسی در زنان سالمند متأهل رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ اما بین سبک های شوخ طبعی پرخاشگرانه و خودتخریب گر با رضایت جنسی رابطه منفی و معناداری مشاهده شد. به این معنی که، هر چه زوج های سالمند از سبک شوخ طبعی خودارزنده و پیوندجویانه بیشتر استفاده کنند، رضایت جنسی بالاتری خواهند داشت؛ اما اگر از سبک شوخ طبعی پرخاشگرانه و خودتخریبگر استفاده کنند؛ رضایت جنسی پایین تری خواهند داشت. این یافته با نتایج پژوهش های پیشین همسو می-

نشان می دهند که، عملکردها و سبک های شوخ طبعی با رضایت از روابط با همسر ارتباط دارد. همچنین عملکردهای خاص شوخ طبعی لذت، عاطفه، مقابله و عذرخواهی در رابطه بین سبک های شوخ طبعی و رضایت جنسی از روابط نقش میانجی داشته است (۹). علاوه بر این، نوع سبک شوخ طبعی که مردان و زنان در روابط رمانتیک استفاده می کنند متفاوت است، همچنین سبک های سازنده رمانتیک با صمیمیت در روابط رمانتیک ارتباط دارد (۱۰).

به طور کلی، شوخ طبعی و سبکهای آن نقش بسیار مهمی در همسرگزینی و روابط طولانی زندگی مشترک زوج ها دارد. دست کم، شواهد پژوهشی نشان می دهند که، دو تا عامل سودمند حاصل از شوخ طبعی می تواند به روابط عاشقانه و گرم زوج ها نقش مهمی ایفا کند، که هر دو به طور غیرمستقیم بر رضایت از کل زندگی افراد تاثیر گذار هستند. نخست، سبکهای شوخ طبعی پیوندجویانه و خودارزنده، باعث ایجاد حس مثبت به همراه شادمانی درونی در زوج ها می شود (۱۷). هر چند که باید توجه داشت این تاثیر مستقیم نیست بلکه به خلق و ایجاد جو و اتمسفری در زندگی آنها می شود که هر دو زوج احساس شادی، خوشحالی و خوش بینی نسبت به زندگی و آینده شان دارند (۲۷).

دوم اینکه، شوخ طبعی، لذت بردن از زندگی، صمیمیت عاشقانه شاید از مهمترین عوامل روان شناختی رضایت جنسی زوج ها باشد. پژوهشها آشکار ساخته اند که، زوج هایی که تا سالمندی نیز روابط جنسی و عاشقانه خود را حفظ کرده اند، افراد شوخ طبعی هستند که از هر لحظه زندگی خود برای خلقی موقعیتی طنزآلود و شادی آفرین سود می جویند (۳۳-۳۴).

انجام این پژوهش با محدودیتهایی روبه رو بوده است از جمله، محدود بودن جامعه پژوهش به زنان سالمند ۶۰ تا ۷۰ ساله ثبت نام کننده در مراکز جهان دیدگان شهرداری منطقه سه تهران در سال ۱۳۹۵ و همچنین، استفاده از داده های خود-گزارشی که نتایج آنها تا حدی متأثر از خودپذیری اجتماعی است. پیشنهاد می شود که، در فعالیتهای آموزشی، فرهنگی-تفریحی که از سوی مراکز جهان دیدگان در شهرداری ها برای سالمندان در نظر گرفته می شود، از سخنرانی ها، دوره های آموزشی و سمینارهایی در زمینه آشنایی با سبک های شوخ طبعی و انواع آن، تاثیر هر یک از این سبک ها بر روابط بین فردی و روابط با همسر و همچنین چگونگی ارتقا سبکهای سازنده شوخ طبعی، حمایت اجتماعی و رابطه آن با رضایت زناشویی و ارتباط مؤثر با همسر تاکید شود.

از طبع شوخ خویش استفاده می کنند (۲۸-۲۹). بنابراین می توان گفت که، زنان سالمند و همسران آنها که از شوخ طبعی بیشتری برخوردارند، احتمالاً روابط زوجی بهتری نیز خواهند داشت که این روابط می تواند به رابطه جنسی بهتر نیز منجر شود.

از طرفی، همه سبکهای شوخ طبعی مناسب نیستند، چه بسا که برخی از آنها پیش بینی کننده طلاق، جدایی، عدم رغبت و علاقه به رابطه جنسی و روابط صمیمانه در زوج ها می باشند (۹). به عنوان مثال، سبک شوخ طبعی پرخاشگرانه که متمرکز بر دیگران است و با استفاده از سخنان طعنه آمیز، ریشخند، تحقیر و سر به سر گذاشتن و دست انداختن دیگران و شوخی توهین آمیز صورت می پذیرد (۱۸). همچنین، محتوای تلویحی شوخی های خود تخریب گر تهدید آمیز است و به طوری که، افرادی که از شوخ طبعی خودتخریبگر استفاده می کنند، سعی می کنند تا با هزینه کردن از خویش و بیان عبارات های خنده دار در مورد کاستی ها و عیب های خود، با خود شیرینی، دیگران را به سمت خود جذب کنند و مورد پذیرش و تایید آنها قرار بگیرند (۲۸). بدین سان سالمندانی که از این سبک های شوخ طبعی استفاده می کنند نمی توانند در روابط زناشویی نیازهای خود و همسرشان را برطرف نمایند و با تحقیر خود و یا همسر، روابطی پرتنش و دلسردکننده خواهند داشت که به روابط سرد جنسی و عاطفی در آنها می انجامد (۱۲).

همچنین، نتایج پژوهش آشکار ساخت که بین حمایت اجتماعی و مولفه های خانواده، دوستان و سایر افراد با رضایت جنسی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ به این معنا که، هر چه سالمندان از حمایت اجتماعی بالاتری برخوردار باشند؛ رضایت جنسی بالاتری خواهند داشت. حمایت اجتماعی، مؤلفه بسیار بااهمیتی است که عوامل چند بعدی روان شناختی و اجتماعی را دربرمی گیرد، اما شاید بتوان گفت که، حمایت اجتماعی به ویژه از طرف همسر، به توجه عاطفی، احساس همدلی، مراقبت، یاری رسانی، احساس خوشایند و حرمت خود بالا در زوج ها به ویژه در زوج هایی که سالهای طولانی را با هم گذرانده اند، منجر می شود و جالب آنکه پس از مرگ همسر، فقدان حمایت اجتماعی و روان شناختی، بیشترین نگرانی زنان و مردان تنها شده است (۳۰). هر چند که، رضایت زندگی در زنان سالمند به مؤلفه های دیگری چون، خودپنداره مثبت، رضایت از زندگی، امید (۳۱) و سبکهای دلبستگی و صمیمیت (۳۲) نیز بستگی دارد.

در نهایت، نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که حمایت اجتماعی و سبکهای شوخ طبعی پیوندجویانه، پرخاشگرانه، خودارزنده قادر به پیش بینی رضایت جنسی می باشند. در همین راستا، پژوهشها

نتیجه گیری نهایی

از آنجایی که، نتایج پژوهش حاضر آشکار ساخت که سبکهای شوخ طبعی مثبت همانند، پیوندجویانه و خودارزنده و حمایت اجتماعی همسر می توانند بر رضایت جنسی زنان سالمند متأهل مؤثر باشد و از طرفی سبکهای شوخ طبعی منفی از جمله، پرخاشگری و خودتخریبگر به مشکلات و ناملايمات زناشویی منجر می شود. لذا، به نظر می رسد که، متخصصان بهداشت روانی سالمندی، باید به سبکهای شوخ طبعی مثبت، حمایت اجتماعی مناسب به عنوان عواملی که می تواند بر روابط عاشقانه و جنسی زوج ها به ویژه زوج های سالمندی که تجربه زندگی طولانی مدت را با یکدیگر دارند، توجه بیشتری داشته باشند.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد نویسنده دوم در دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات مرکزی به شماره تحقیق ۱۳۹۴/۱۱/۲۹ مصوب تاریخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۹ می باشد. بدین وسیله از کلیه شرکت کنندگانی که با سعه صدر زمینه انجام مطالعه را فراهم نمودند تشکر و قدردانی می شود.

تعارض منافع: هیچ گونه تعارض منافع بین نویسندگان بیان نشده است.

منابع مالی: این پژوهش اقتباس از پایان نامه دانشجویی است و دسترسی به منابع مالی حمایتی نداشته است.

References

1. Trudel, G., Dargis, L., Villeneuve, L., Cadieux, J., Boyer, R. Marital, sexual and psychological functioning of older couples living at home: The results of a national survey using longitudinal methodology (part one). *Sexologies*, 2013; 22 (4): 101-107.
2. Debert GG. Aging, Gender and Sexuality in Brazilian society. *Anthropology and Ageing*, 2014; 34(4): 238-245. DOI: <https://doi.org/10.5195/aa.2014.4>.
3. Orbach A. Counselling older clients. Translator: Khodabakhshi Koolae A. 3th ed. Tehran: Jangal; 2010. [Persian].
4. Hickey M, Saunders CM, Stuckey BG. Non-hormonal treatments for menopausal symptoms. *Maturitas*, 2007; 57(1): 85-9. doi.org/10.1016/j.maturitas.2007.02.016
5. Taavoni S., Nazem Ekbatani N., & Haghani H. Effect of Afroditi on sexual satisfaction in menopausal women. *Arak Medical University Journal (AMUJ)*, 2014; 17(84): 10-18. [Persian].
6. Taghdoosi M., Ghanbari Afra L., Gilassi HR., Ghanbari Afra M., Taheri Kharmeh Z. The relationship between sexual satisfaction and quality of life in patients with acute coronary syndrome. *Medical-Surgical Nursing Journal*. 2015; 4 (1) :22-16 URL: <http://ijmsn.ir/article-1-359-fa.html> [Persian].
7. Üçer, O., Sir, E., Güngör, M., Keçeci, Y., Aksoy, A., (2015). Assessment of sexual function in women with macromastia and their partners. *Revista Internacional de Andrología*, 13 (3), 82-85. DOI: 10.1016/j.androl.2014.07.010.
8. Fernandez S. The relationship between teacher's emotional intelligence and sense of humor, and students achievement. [Thesis]. 2011, Ohio: Cincinnati University.
9. Hall, J, A. Humor in Long-Term Romantic Relationships: The Association of General Humor Styles and Relationship-Specific Functions with Relationship Satisfaction. *Western Journal of Communication*, 2013; 77 (3): 272-292. doi.org/10.1080/10570314.2012.757796.
10. Wilbur, C., & Campbell, L. Humor in

- romantic contexts: Do men participate and women evaluate? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 2011; 37 (7): 918–929. doi: 10.1177/0146167211405343.
11. Zeigler-Hill, V & Besser, A. Laughing at the Looking Glass: Does Humor Style Serve as an Interpersonal Signal? *Evolutionary Psychology*, 2013; 11, 201-226. doi/full/10.1177/147470491301100118.
  12. Saroglou V., Lacour C., & Demenre ME. Bad Humor bad marriage: Humor styles in divorce and married couples. *Europe's Journal of Psychology*, 2010; 6(3):94121. doi.org/10.5964/ejop.v6i3.210.
  13. LaFrance BH., Hall JA. Sex ,Humor, and intimacy: An examination of sexual humor use in close relationships. In R.L. DiCioccio (Ed.), *Humor communication: Theory, impact and outcomes*, 2012 (PP:119-140). Dubuque, IA: Kendall Hunt.
  14. Martin RA., Puhlik-Doris P., Larsen G., Gray J., & Weir K. Individual differences in uses of humor and their relation to psychological well-being: development of the humor styles questionnaire. *Journal of research in personality*, 2003; 37 (1): 48-75. DOI: 10.1016/S0092-6566 (02) 00534-2.
  15. Martin RA. Is laughter the best medicine? Humor, Laughter and psychical health? *Current Directions in psychological sciences*, 2002; 11(6): 216-220. doi/pdf/10.1111/1467-8721.00204.
  16. Martin RA. Sense of Humor. In S.J.Lopez & C.R. Synder (Eds.), *Positive psychological assessment*, 2003 (PP: 313 - 326). Washington, DC: APA.
  17. Cann A., Zapata CL., & Davis HB. Humor style and relationship satisfaction in dating Couples: Perceived versus self-reported humor style as predictors of satisfaction. *Humor*, 2011; 24 (1):1-20. DOI: 10.1515/humr.2011.001.
  18. Sharkey WF., Park HS., & Kim R. Intentional self-embarrassment. *Communication studies*, 2004; 55 (2): 379-339. doi/abs/10.1080/10510970409388625.
  19. Li, J., Theng, Y-L., Fu, S. Does Psychological Resilience Mediate the Impact of Social Support on Geriatric Depression? An Exploratory Study among Chinese Older Adults in Singapore. *Asian Journal of Psychiatry*, 2015; 14:22-27. DOI: 10.1016/j.ajp.2015.01.011.
  20. Olhaberry, M., Zapata, J., Escobar, M., Mena, C., Farkas, Ch., Santelices, M, P., Kreuse, M. Antenatal depression and its relationship with problem-solving strategies, childhood abuse, social support, and attachment styles in a low-income Chilean sample. *Mental Health & Prevention*, 2014; 2 (3–4): 86–97. DOI: 10.1016/j.mhp.2014.09.001.
  21. Jiang, H., Wang, L., Zhang, Q., Liu, D., Ding, J., Lei, Zh., Lu, Q., Pan, F. Family Functioning, Marital Satisfaction and Social Support in Hemodialysis Patients and their Spouses. *Stress and Health*, 2015; 31 (2): 166–174. DOI:10.1002/smi.2541.
  22. Kim, O., Jeon, H. Gender differences in factors influencing sexual satisfaction in

- Korean older adults. *Archive Gerontology Geriatrics*, 2013; 56 (2): 321-326. DOI: 10.1016/j.archger.2012.10.009.
23. Pour Akbar S. The role of personality traits in explanation of sexual and marital satisfaction in couples. The Master of degree thesis of psychology, 2010, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. [Persian].
  24. Rahmatollahi N, Khodabakhshi-koolae A, Mansoor L, pour ebrahim T. The Relationship between Experiencing Physical and Emotional-Verbal Violence and Perceived Social Support with Postpartum Depression among Women. *Community Health* 2015; 2 (2):139-48. [Persian].
  25. Khodaabakhshi-Koolae A, Nasiri Z. Compare Self-Esteem and Social Support among Ageing. *Zahedan Journal of Research Medicine Scicene*, 2012; 14 (9): 101-103.
  26. Alinia Karou-ei R., Doosti YA., Dehshiri GR., & Heidari MH. Humor Styles, Subjective well-being, and Emotional intelligence in College students. *Journal of Developmental psychology*, 2008; 5 (18):159-169. [Persian].
  27. Butzer B., & Kuiper NA. Humor use in romantic relationships: the effect of relationship satisfaction and pleasant versus conflict situation. *The Journal of psychology*, 2008;14 (3):245-260. doi: 10.3200/JRLP.142.3.245-260.
  28. Campbell L., Martin RA., & Ward JR. An observational study of humor use while resolving conflict in dating couples. *Personal relationships*, 2008;15(1):41-55. DOI: 10.1111/j.1475-6811.2007.00183.x.
  29. Yue XD, Liu KW, Jiang F, Hiranandani NA.. Humor styles, self-esteem and subjective happiness. *Psychological Reports*, 2014; 115 (2): 517-525. doi: 10.2466/07.02.PR0.115c18z6.
  30. Powers, SM., Bisconti, TL., Berqeman, CS. Trajectories of social support and well-being across the first two years of widowhood. *Death Studies*, 2014; 38 (6-10): 499-509. doi: 10.1080/07481187.2013.846436.
  31. Khodabakhshi-Koolae A, Hashemi Asl Z. The Relationship between Fear of Intimacy and Attachment Styles among Elderly Divorced Women. *J Prev Health*. 2016; 2 (1) URL: <http://hpjournal.ir/article-1-61-fa.html> [Persian].
  32. JahangiriZadeh P, Khodabakhshi Koolae A. The relationship between self-concept, life satisfaction and hope among retired and housewife older adults' women. *joge*. 2016; 1 (1) :19-28URL: <http://joge.ir/article-1-68-fa.html> [Persian].
  33. Alberts JK., Yoshimura CG., Rabby M., & Loschiavo. Mapping the topography of couples daily conversation. *Journal of social and personal relationship*, 2005; 22 (3): 299-322. doi/abs/10.1177/0265407505050941.
  34. Orr J., Layte R., & O'Leary N. Sexual Activity and Relationship Quality in Middle and Older Age: Findings from the Irish Longitudinal Study on Ageing (TILDA). *The journal of Gerontology: series B, Psychological Science and Social Science*, 2017; doi.org/10.1093/geronb/gbx038 [In press].